

Ik had 't idee, dat het dier een wijffe was, dat optrad als stichtster van een nieuwe kolonie. Niet alleen, dat zij larven en poppen roofde, maar ook knabbelde ze de leege cellen af, waarschijnlijk omdat zij bouwstoffen noodig had voor haar eigen woning.

Pogingen om haar nest te ontdekken waren vruchteloos.

Van de Icariaewespjes ben ik, ondanks herhaalde waarnemingen nog weinig te weten gekomen. Zij gaven mij altijd den indruk traag te zijn. Het grootste deel van de kolonie is steeds op 't nest aanwezig, dat uit één etage bestaat en met een stevigen steel aan den onderkant van een blad enz. bevestigd is. Waarschijnlijk moet het broed warm gehouden worden.

Zij betoonden zich altijd zeer goedmoedig en nooit zijn ze mij agressief tegemoet getreden, ook al bezag ik met een loupe de cellen.

Welk gelukkig sterveling heeft met meer vrucht de Icaria's bestudeerd?

Zijn mededeelingen zullen zeker met aandacht worden gelezen.

H. SCHROO JR.

Geachte Redactie.

Mijn vorige vraag zag ik in de Meiaflevering van „de Tropische Natuur” onder „Correspondentie” uitvoerig beantwoord, waarvoor ik den heer BARTELS hierbij mijn hartelijken dank betuig.

De vogel met geelgroene rug bleek inderdaad een wijffe van *Oreolus xanthonotus* te zijn, hetgeen duidelijk te zien was, toen ik ook een mannetje van die soort ontving, dat ik door de beschrijving van den heer BARTELS dadelijk kon determineren. Het gedrag van de vogels ten opzichte van elkaar en de overeenkomst in vorm en houding liet geen twijfel over.

Ik hoop, dat de heer BARTELS nu nog zoo vriendelijk zal willen zijn zoo mogelijk ook omtrent het ondervolgende eenige inlichting te geven.

In het deeltje „Prachtvinken” van „de geïllustreerde pluimveebibliotheek” onder redactie van A. Nuyens volgt na de beschrijving van *Erythrura prasina*, waarbij de mededeeling dat deze vogel ook op Java voorkomt, het volgende over een naverwante soort of variëteit:

„De geelbuik papagaai amandine, (*Erythrura Hanthi*) onderscheidt zich van de voorgaande (*E. prasina*) „doordien het onderlijf fraai *oranje goudgeel* is: stuit, bovenste staartdekken bijna zuiver goudgeel, de „zwartachtig bruine staartveeren breed *oranje geelachtig* tot groengeelachtig aan de buitenkanten gerand, „de middelste staartveeren over het geheel zoo gekleurd, bovenlijf duidelijk blauwgroen. *Wijffe niet „verschillend.*

„Dr. RUSS, die dezen vogel beschrijft, gaf hem bovenaangehaalde wetenschappelijke naam. In de „laatste jaren werd hij herhaalde malen ingevoerd; evenwel is hij nog altijd een zeldzaamheid, waarvoor „bij benadering geen prijs is aan te geven”.

Nu heb ik deze soort of een daarop zeer veel gelijkende dikwijls aangetroffen in de kooien vol *bondol idjoe's* van de vogelhandelaars op pasar Senen te Weltevreden. Onderscheid tusschen de vogels met roode en die met goudgele borst werd nooit gemaakt, alles zat steeds bij en door elkaar; die met gele borst waren evenwel altijd sterk in de minderheid, ongeveer één gele op 200 roode.

De wijffjes kunnen alleen van die van de soort *prasina* worden onderscheiden aan de staart, die in plaats van rood, geel is.

De wijffjes zijn bij deze soort dus *niet* gelijk aan de mannetjes zooals NUYENS voor *E. Hauthi* opgeeft.

Geen van de andere in mijn bezit zijnde werken over Indische vogels vermeldt deze soort, noch in „Java, zoologisch en biologisch” en „De vogels van Java” van Dr. KONINGSBERGER, noch in „Bataviasche vogels” van Dr. VORDERMAN wordt van deze soort melding gemaakt.

Ook zag ik eenige jaren geleden bij een bezoek aan Buitenzorg, geen opgezet exemplaar in het zoölogisch museum aldaar.

Zou het mogelijk kunnen zijn dat deze vogel tot nog toe aan de aandacht van de vogelkenners op Java ontsnapt is, en zoo neen, waarom is er dan nergens melding van gemaakt, de beide vogels zijn toch duidelijk van elkaar te onderscheiden?

Met de meeste achting en dank voor een eventveele beantwoording.

Bandoeng, 13 Men 1917.

M.

lid afd: Batavia N. I. N. H. V.

Erythrura Prasina, Sparrm.

Er komt inderdaad op Java een groen rijstdiefje (bondol idjo) voor, waarvan de onderdeelen en de staart niet, zooals bij bovenvermelde soort rood, doch geel gekleurd zijn. Dit is echter geen aparte soort maar slechts een variëteit van *Erythrura prasina*. Uit het feit, dat de geachte vragensteller ongeveer één gele op 200 roode bondols idjo in de kooien der vogelhandelaars heeft aangetroffen en dat in de omstreken van Pasir Datar hetzelfde in de vrije natuur werd waargenomen, namelijk dat onder groote troepen roode bondols idjo slechts zelden enkele gele voorkomen, blijkt m.i. duidelijk, dat de afstammelingen der gele (in de meeste gevallen zal zonder twijfel slechts één der ouders deze kleur dragen) niet of alleen bij wijze van uitzondering, eveneens geel gekleurd kunnen zijn, doch op onderdeelen en staart de roode kleur van den gewonen bondol idjo moeten vertooren. Immers ware dit niet zoo, zoo zou de geelgekleurde in veel grooter aantal moeten voorkomen, als dit in werkelijkheid het geval is.

Is de op Java voorkomende gele variëteit werkelijk dezelfde, als die, welke door Dr. RUSS „*Erythrura Hanthi*” genoemd werd, zoo moet deze naam natuurlijk vervallen, is echter het wijfje van *Erythrura Hanthi* niet verschillend van het mannetje, zooals volgens den geachten vragensteller in het deeltje „Prachtinken” van „De Geïllustreerde Pluimveebibliotheek” vermeld staat, zoo is *Erythrura Hanthi* inderdaad een aparte soort, waarvan het voorkomen op Java echter, voor zoo ver mij bekend is, nog niet werd vastgesteld. Het wijfje van de op Java voorkomende gele variëteit van den bondol idjo verschilt namelijk, evenals dit bij de roode het geval is, wel degelijk van het mannetje, hetgeen trouwens ook door den geachten vragensteller zeer juist werd opgemerkt.

In verband met mijne bewering, dat de op Java voorkomende gele bondol idjo geen aparte soort, doch slechts een variëteit van den rooden bondol idjo is, nog het volgende.

Het prachtig rood gekleurde mannetje van den kruisbek (*Loxia curvirostra*, L.) verwisselt in de kooi na den eersten rui de roode kleur met een gele en wordt volgens NAUMANN, ¹⁾ zoolang het in de kooi verblijft, nooit weer rood, doch behoudt de gele kleur, al heeft het nog zoo vaak geruid. Ook bij een prachtig mannetje van het „kneutje” (*Acanthis cannabina*, L.) heeft NAUMANN het veranderen van het rood in geel waargenomen. Niettegenstaande de vogel in een groote, luchtige en zonnige kooi werd gezet, (dit gebeurde in Juni) veranderde het brandende carmijnrood reeds na vrij korten tijd in roodachtig geel en in Augustus, nog vóór den rui, in bleek citroengeel. Na den rui heeft het kneutje in tegenstelling met den kruisbek echter de gele kleur niet teruggekregen.

Of ook bij den gewonen bondol idjo, als deze langeren tijd in een kooi wordt gehouden, verkleuring van het rood plaats heeft, is mij niet bekend, wellicht is de geachte vragensteller in de gelegenheid daarop t. z. t. een antwoord te geven.

Pasir Datar, Juni 1917.

BARTELS.

Algemene Vergadering der Afdeling Bandoeng.

Een dertigtal leden, waaronder twee gasten en enige aspiranten, kwamen op 11 Augustus in de H. B. S. ter vergadering. Na een welkomsgroet van de voorzitter besprak deze nog eens de voor- en nadelen van de tocht die de volgende dag ondernomen zou worden. Hij wees er op dat de wandeling werkelijk zwaar en warm zou zijn en dat men, ondanks alle voorzorgsmaatregelen niet te veel op de bestelde karretjes kon rekenen.

Daarna hield de heer DOCTERS VAN LEEUWEN een voordracht over witte mieren. Met onverdeelde aandacht volgde men de interessante verhandeling, want hoe vaak en hoe onaangenaam men telkens met deze diertjes in aanraking komt, voor velen, zo niet allen, was toch alles nieuw en onverwacht wat men te horen kreeg. Mooi materiaal verduidelikte 't voorgedragene, vooral toen in een ander lokaal een uitgegraven mierennest, met de verschillende diersoorten (arbeiders, soldaten, koning en koningin) vertoond werd. Enkele vragen werden na afloop nog gedaan. Juist een debat kan de bijeenkomst zo geanimeerd maken.

Een van de gasten, de heer WINCKEL, liet alcoholmateriaal zien van een *Brugmansia*, die op *Vitis spec.* groeit, een manlike, een tweeslachtige bloem, en verscheidene doorgesneden bloemen en knoppen. Het waren bijzonder mooie exemplaren, die dan ook de algemene bewondering wekten. De heer DOCTERS VAN LEEUWEN gaf nog een korte uitlegging van de bloeiwijze terwijl een paar foto's van dezelfde bloemen rond gingen. Met een „tot morgen” ging men uiteen.

De Secretaresse, C. REIJNVAAN.

1) Naumann, Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas. III. Band.